

EURÓPAI FÜZETEK 12.

SZAKMAI ÖSSZEFOGLALÓ A MAGYAR CSATLAKOZÁSI

TÁRGYALÁSOK LEZÁRT FEJEZETEIBŐL

Dr. Remetei-Filep Ádám – Dr. Sárai József

Európai versenyjog és magyar csatlakozás

Versenypolitika

A Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati
Stratégiai Elemző Központ és a
Külügyminisztérium közös kiadványa

Európai Füzetek

A Miniszterelnöki Hivatal Kormányzati Stratégiai Elemző Központ
és a Külügyminisztérium közös kiadványa.

Felelős kiadó: Szeredi Péter

A szerkesztőbizottság elnöke: Palánkai Tibor

A szerkesztőbizottság tagjai: Bagó Eszter, Balázs Péter, Balogh András, Barabás Miklós,
Bod Péter Ákos, Erdei Tamás, Hefter József, Horváth Gyula, Hörcsik Richárd, Inotai András,
Kádár Béla, Kassai Róbert, Kazatsay Zoltán, Levendel Ádám, Lőrincz Lajos, Nyers Rezső,
Orbán István, Somogyvári István, Szekeres Imre, Szent-Iványi István, Török Ádám,
Vajda László, Vargha Ágnes

Főszerkesztő: Forgács Imre

Szerkesztő: Bulyovszky Csilla

Szerkesztőségi titkár: Horváthné Stramszky Márta

A szerkesztőség címe: MEH Európai Integrációs Iroda, 1055 Budapest, Kossuth tér 4.

Telefon: 441-3380

Fax: 441-3394

Lektor: Müller Adrien

Kézirat lezárva: 2003. március 10.

Grafikai terv: Szutor Zsolt

Fényképek: Audiovisual Library European Commission

Portréfotó: Csorba Gábor

Nyomás és előkészítés: Visit Nyomda & Stúdió

ISSN: 1589-4509

Budapest, 2003.

Kedves Olvasó!

„A többségi magyar tulajdonú nemzetközi cég és a patinás skandináv vállalat régóta tervezett fúzióját jóváhagyta az Európai Bizottság Verseny Főigazgatósága annak ellenére, hogy az előzetes hírek azt taglalták: a tranzakció során létrejövő új mamut-vállalat monopolhelyzetet élvez majd az EU piacán” – egyelőre nem várható, hogy ehhez hasonló híreket kürtölnek világgá az európai sajtóorgániumok. Mindamellettt már eddig is előfordult, hogy magyar pénzintézet, illetve iparvállalat jelentős akvizíciót hajtott végre a környező országok piacán. Gyakran lehet hallani arról is, hogy egyik-másik hazai vállalat azt tervezi: a közép-európai térségben vezető szerepet betöltő multinacionális céggé válik.

Arra is volt már példa, hogy magyarországi érdekeltségei egy részének eladására köteleztek külföldi tulajdonú társaságot, mert a magyar versenytörvények által megszabott tulajdoni hányadnál nagyobb részt birtokolt két – bizonyos értelemben konkurensnek számító – cégben.

A magyar versenytörvényt külföldi tapasztalatokra építve szerkesztették meg, és az

utóbbi időben többször is a közösségi normák szerint módosították, tehát nem éri majd meglepetés a hazai vállalkozásokat, ha a csatlakozás után az EU szabályozásának hatálya rájuk is kiterjed. A magyar társaságok európai konkurensaiknél szerényebb méretére gondolva az volna a meglepetés, ha valamelyik hazai céget nagyon hamar erőfölénnyel való visszaélésen kapnák az unió piacán.

I. Bevezető

Az Európai Unióhoz történő csatlakozásról szóló tárgyalások során a versenyfejezetet csaknem utoljára, 2002 decemberében, a koppenhágai csúcsertekezletet megelőző utolsó napokban sikerült lezárni. A verseny témaköre azért jutott ilyen kitüntetett szerephez, mert komoly érdekek ütköztek össze az állami támogatásokkal kapcsolatban és a fejezet lezárásában a felek csak az utolsó tárgyalási csomag keretében tudtak megállapodni. Felvetődik a kérdés: hogyan kerül az állami támogatás témaköre a versennyel összefüggésbe? A válasz a közösségi versenyjog sajátos jellegéből következik. Az Európai Közösségek (EK)¹ keretei között, az integráció sajátosságaiból adódóan a versenyjogot a nemzeti versenyjogok tárgykörénél szélesebben értelmezik:

- Egyrészt a közösségi versenyjog magában foglalja a vállalatokra vonatkozó versenyszabályokat (ezek az úgynevezett anti-tröszt-szabályok), amelyek általánosan

megtalálhatóak az összes ország nemzeti versenyjogában is.

- Másrészt – elsődlegesen ebben nyilvánul meg az európai versenyszabályozás integrációs jellege – a közösségi versenyjog szabályozza az államok versenykörülményeket befolyásoló, esetlegesen torzító magatartását is (vagyis rendelkezéseket tartalmaz az állami beavatkozás gazdasági versenyt biztosító kereteire). E témakörben a kizárólagos és különleges jogokhoz kapcsolódó, illetve az állami támogatásokat érintő szabályok a legjelentősebbek.

Ez az ismertető a vállalkozásokra vonatkozó versenyszabályokkal foglalkozik, nem terjed ki a közösségi versenyjog másik fontos területére, az állami támogatásokra (e témakört külön kiadvány dolgozza fel).

A közösségi versenypolitika az Európai Közösség céljainak egyik legfontosabb és legeredményesebb területe. A gazdasági integráció sikerességéhez, a közösségi célok

1 A Maastrichti Szerződéssel (1992) létrejött Európai Unió három úgynevezett pillérből áll. Az első pillér az Európai Közösség, amely a közösségi versenyjog terén szabályozási hatáskörrel rendelkezik. A közösségi versenyjog alapjait az Európai Közösséget létrehozó szerződés tartalmazza.

2 1/2003 EK tanácsi rendelet EK Hiv. Lap 1/2003., 2003. 04.

3 2004. május 1-jéig lehetőségük van a vállalkozásoknak arra, hogy a közösségi versenyhatóságtól – a Bizottság Verseny Főigazgatóságától – előzetesen kérjék a megállapodás mentesítését, azaz annak igazolását, hogy bár a megállapodás versenykorlátozó, de teljesülnek a mentesség feltételei. Erre a jövőben nem lesz lehetőségük, a vállalkozások felelőssége lesz, hogy megállapodásaik vagy ne legyenek versenykorlátozók, vagy pedig teljesülniük kell a mentességi feltételeknek, de ennek igazolását nem kérhetik majd a versenyhatóságtól.

eredményes megvalósításához szükség van arra, hogy az évtizedek során kialakult egységes belső piacon a verseny torzulásmentességét szavatoló szabályrend működjön.

A vállalatokra vonatkozó közösségi versenypolitika feladata megakadályozni azt, hogy a tagállamok kereskedelempolitikai intézkedéseinek lebontásával elért eredményeket veszélyeztethesse a versenykorlátozó magatartást tanúsító vállalkozások tevékenysége.

A vállalkozások háromféle módon veszélyeztethetik az egységes belső piacon folyó versenyt:

a) *A vállalkozások közötti versenykorlátozó megállapodások:* A közösségi versenyjog tiltja azokat a versenykorlátozó megállapodásokat, amelyek hatással lehetnek a tagállamok közötti kereskedelemre, és alkalmasak a verseny akadályozására, korlátozására vagy torzítására. Az ilyen megállapodások semmissek, azaz a tagállamok bíróságai előtt nem kényszeríthetők ki. Kikerülhet azonban a megállapodás a tilalom alól, ha megvalósulnak bizonyos, a versenykorlátozó jelleg ellenére versenybarát jegyeket biztosító feltételek. A közösségi szabályozás a versenykorlátozó megállapodások terén változáson megy keresztül: már megjelent, de csak 2004. május 1-jétől – azaz éppen az újonnan belépő tagállamok csatlakozásával egyidejűleg – lép hatályba az az új eljárásrend², amely egyrészt meg-

szünteti majd a korábbi előzetes mentesítési lehetőséget³, másrészt a tagállamok hatáskörébe utalja a közösségi versenyjog végrehajtásának jelentős részét. A versenykorlátozó megállapodások egyes típusai részesülhetnek az úgynevezett *csoportos mentesülési lehetőség* előnyében, bizottsági rendeletek szabályozzák azokat a körülményeket, amelyekhez igazodva a vállalkozások biztosak lehetnek abban, hogy megállapodásuk teljesíti a mentesítés kritériumait.

A 2004 májusában bekövetkező eljárásjogi reform nem érinti a csoportmentességi rendszert.

b) *Az erőfölénnyel való visszaélés:* E magatartások körében a közösségi jog az erőfölénnyel való visszaélést tiltja, azaz önmagában az erőfölényes/monopol piaci helyzet meglétét nem kifogásolja. Erőfölényes helyzetűnek tekinti a közösségi joggyakorlat azt a vállalkozást, amely nincs arra kényszerítve, hogy más piaci szereplők – mindenekelőtt versenytársai, üzleti partnerei, fogyasztói – piaci magatartását figyelembe vegye, azaz képes tőlük jelentős mértékben függetlenül viselkedni, amikor üzleti magatartásának kialakításakor döntéseket hoz.

c) *A fúziókontroll szabályrendje:* A fúziók ellenőrzésének célja a versenyre káros piaci szerkezetek – monopol vagy erőfölényt mutató piaci pozíciók – kialakulásának megakadályozása. Ennek érdekében bizonyos forgalmi küszöbszámok teljesülése esetén a tervezett fúziókat vagy vállalkozások feletti irányításszerzést be kell jelenteni a közösségi versenyhatóságnak. Az úgyneve-

zett közösségi méretű koncentrációk területén az ügyleteket csak az Európai Bizottság Verseny Főigazgatósága vizsgálhatja, a tagállamok versenyhatóságai nem járhatnak el, lehetőségük van viszont arra, hogy az ügyletnek a tagállami piacra gyakorolt hatásáról tájékoztassák az Európai Bizottságot. A Bizottság az ügylet engedélyezhetőségéről, feltételes engedélyezéséről vagy tiltásáról annak az egységes belső piacra gyakorolt hatása alapján dönt. A megítélés elsődleges szempontja az úgynevezett *erőfölény-teszt*. Ez azt jelenti, hogy ha az ügylet erőfölényt hoz létre, esetleg már létező erőfölényt erősít meg az egységes belső piacon, nem sok esély van arra, hogy a fúzióra a felek megkapják a versenyhatóság engedélyét.

Ami a magyar versenyjogi szabályozást illeti, Magyarországon a rendszerváltozást követően az első gazdasági törvények között fogadták el a versenytörvényt⁴, amely már az előkészítés során is a német és a közösségi versenyjogot modellezte. Ezzel együtt a Társulási Megállapodás⁵ hatálybalépését követően – a benne foglalt

4 1990. évi LXXXVI. törvény a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról

5 1994. évi I. törvény „a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulási megállapodásról szóló, Brüsszelben 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás kihirdetéséről” 67–68. cikk

6 A folyamatos jogharmonizáció következtében ma hat kormányrendelet van hatályban: a vertikális, a kutatási és fejlesztési, a szakszolgáltatási, a technológiaátadási, a gépjármű-forgalmazási és szerviz-megállapodásokról, továbbá a biztosítási szektorban szokásos megállapodásokról.

jogharmonizációs vállalásainknak e téren is eleget téve –, 1996-ban *új versenytörvényt* fogadott el az Országgyűlés. Ez a ma is hatályos 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról, amely azóta részben éppen további jogközelítési megfontolásból néhány-szor módosult.

Az 1996. évi törvény beépítette a magyar jogba mindazokat a közösségi versenyjogi normákat, amelyeket hazai körülmények között elfogadhatónak lehetett ítélni. Ezt alapvetően az a jogközelítési meggondolás indokolta, hogy a hazai vállalkozásoknak is érdekükben áll – az európai piacokba történő fokozatos gazdasági betagozódás keretében és érdekében – mielőbb megismerkedni azzal a versenyjogi szabályozással, amely a csatlakozást követően rájuk is vonatkozni fog (a közösségi versenyszabályokat a belépés pillanatától közvetlenül alkalmazni kell majd nálunk is). A nagyfokú jogközelítés

eredményeként a csatlakozási tárgyalások során nem adódtak különösebb problémák. Magyar részről egyetlen igény fogalmazódott meg, ez a közösségi csoportmentességi rendeletek alkalmazhatóságát érintette. A jogközelítés során a leglényegesebb közösségi csoportmentesítő rendeleteket beépítettük a hazai versenyjogba⁶. Ezzel együtt a tárgyalásokon (építve az Európai Unió korábbi bővítései során követett gyakorlatra) a magyar fél kérte, hogy a csatlakozást követően a hazai vállalkozásoknak – féléves adaptációs időszak révén – legyen lehetőségük meglévő megállapodásaik felülvizsgálatára és a közösségi rendeletek előírásainak megfelelő átalakítására. Az Európai Unió tagállamai ezt a magyar igényt elfogadták.

A hazai és közösségi versenyjogi szabályok nagyfokú harmonizáltsága következtében várható, hogy a magyar vállalkozások számára nem fog semmilyen meglepetést okozni a közösségi versenyjogi szabályok bevezetése.

II. A vállalatokra vonatkozó közösségi versenyjog szabályai

Nehéz helyzetben van a szerző a közösségi versenyjog ismertetésekor, hiszen az éppen most, a csatlakozásunkat megelőző időszakban számottevően módosul. E változások a versenyjog minden területét érintik, jelentősebb részük eljárásjogi jellegű, de az anyagi jog is módosul. A tájékoztató kitér a már ismert, de esetleg még nem hatályos, illetve tervezett változásokra is. A változtatások nagy része éppen a bővülés időpontjában lép hatályba.

Mint írtuk, a közösségi versenypolitika az EK tevékenységének egyik legfontosabb és legeredményesebb területe. Jelentőségét az adja, hogy – mint azt az Európai Közösséget létrehozó szerződés (EK-szerződés) 3. cikkének g) pontja is kimondja – a szerződésben megfogalmazott célok megvalósításához olyan rendszer működtetésére is szükség van, amely szavatolja a közös piacon a verseny torzulásmentes érvényesülését. Ez a rövid norma fogalmazza meg a közösségi versenypolitika lényegét, amelyet aztán egyrészt az EK-szerződés egyes további cikkei, másrészt a másodlagos jogforrásokban megtalálható versenyjogi normák és nem utolsósorban a több mint négy évtizedes joggyakorlatra támaszkodó európai bírósági és bizottsági jogalkalmazá-

si kritériumok részleteznek és alakítanak egységes rendszerré. A közösségi versenypolitika célja a verseny hatékony védelme és támogatása a közös piacon azáltal, hogy a piaci szereplők magatartására, illetve a piac szerkezetére gyakorol hatást. A hatékony verseny a fogyasztók számára szélesebb termékválasztékot nyújt, alacsonyabb árakon.

A vállalatok körében a közösségi versenyjog *három részterületre vonatkozóan* fogalmaz meg szabályokat, nevezetesen: a versenykorlátozó megállapodásokra, az erőfölényes visszaélésekre és a vállalatösszefonódások/koncentrációk előzetes engedélyezésére.

1. A versenykorlátozó megállapodásokra vonatkozó közösségi szabályok

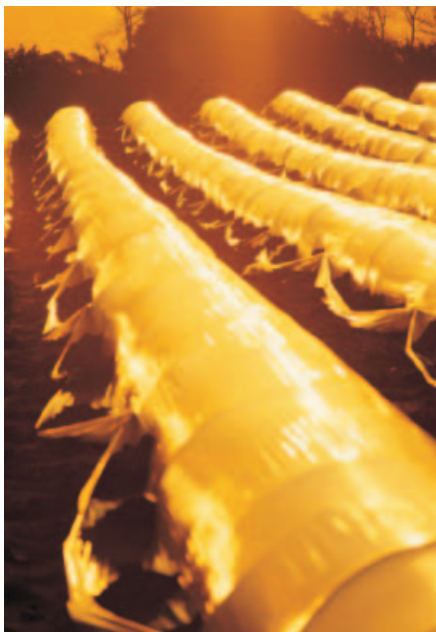
Egy piacon, ahol verseny van, a cégek önállóan hozzák meg döntéseiket, ugyanakkor egy-egy döntés meghozatala nem elhanyagolható kockázattal jár, mert a piac működésével kapcsolatos számos körülmény nem ismert a szereplők előtt. Kielégítő szabályozás hiányában a vállalkozások e kockázatok csökkentésére fognak törekedni, és megállapodnak például az árakról, felosztják egymás között a piacokat, a fogyasztókat, vagy bizalmas információkat cserélnek, ami mérsékli a verseny kényszerét számukra. Az összejátszással, összebeszéléssel elért magasabb árak, biztos piacok előnyt jelentenek a vállalkozásoknak, de alapvetően ellentétesek a torzítás- és korlátozásmentes verseny céljával. A legismertebb versenykorlátozó megállapodások a *kartellek* ügyletei, bár csak egy kisebb szeletét képezik a versenytársak közötti titkos, a versenyre egyértelműen hátrányos megállapodásoknak.

Számos olyan megállapodásfajta van, amelynek nem célja, csak hatása a versenykorlátozás. A megállapodás célja sok esetben még versenybarát is, de ha a versenyhatóság mérlegre teszi az összes körülményt, megállapíthatja, hogy összességében versenykorlátozó hatású, tehát célszerű, ha

megtiltja a megállapodás létrejöttét. Gondoljunk például a közös kutatási és fejlesztési megállapodásokra: a fogyasztó számára előny, hogy korszerű termékekhez juthat. A versenyt is erősítheti, ha új, konkurens árú kerül a piacra. Mindazonáltal versenykorlátozó ebben az esetben, hogy a megállapodó társaságok nem egymással versenyezve, hanem együttműködésben fejlesztik ki az új terméket (eljárást). A versenyszabályozás komplexitását azonban éppen az adja, hogy egy ilyen megállapodás, még ha az előző logika alapján versenyt korlátozó is (ezért vizsgálni érdemes), a mentesítő szabályokban foglalt feltételek és a fogyasztók oldalán megnyilvánuló pozitív hatás okán engedélyezhető magatartás is lehet.

A versenykorlátozó megállapodások lehetnek *horizontálisak* vagy *vertikálisak*. Az előbbi esetében az egy termelési szinten elhelyezkedő, egymással versenyben lévő cégek közötti megállapodásokról beszélünk, az utóbbi esetében az eltérő termelési szinteken lévő vállalkozások megállapodásairól van szó.

Mind a horizontális, mind a vertikális versenykorlátozó megállapodásokra vonatkozó közösségi szabályokat az EK-szerződés 81. (korábban 85.) cikke, illetve a másodlagos jogforrások körében számos tanácsi és bizottsági rendelet fogalmazza meg. Tekintettel az EK-szerződés meglehetősen tömör-

ségére, igen nagy a *bírói esetjog* szerepe, amely gyakorlatilag a 81. cikk valamennyi szavát értelmezte, és tartalommal töltötte meg az évek során. A joganyag érdemlegesnek 1962-től tekinthető, alkalmazása óta a Bizottság több mint ötszáz határozatot, a Bíróság több mint ötszáz ítéletet hozott. Ezek olyan jogelveket, kritériumokat fogalmaznak meg, amelyek nagy jelentőséggel bír-

nak az egyes ügyekben hozott döntéseket illetően. A bírósági gyakorlat ad választ arra, hogy mik is tulajdonképpen a *vállalkozások*: ez a fogalom a társasági jogi értelemben vett gazdasági társaságokon felül magában foglalhat állami szerveket, természetes személyeket vagy önkormányzatokat is. De ugyanígy az eddigi ítéletekből következik a *megállapodás*, az *összehangolt magatartás*, a *versenytorzítás* fogalmának meghatározása is. Szükséges továbbá említést tenni néhány kapcsolódó bizottsági közleményről is. Ezeknek nincs ugyan jogszabályi erejük, mégis fontos területekre⁷ vonatkozóan fejtik ki a Bizottság várható megközelítését.

A 81. cikk szabályozási logikája a következő:

A cikk (1) bekezdése általános jelleggel megtiltja a vállalkozások közötti, a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására alkalmas megállapodásokat, vállalkozások társulásainak döntését és az összehangolt magatartást, amely a közös piacon folyó verseny akadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejt ki.

Az általános tilalom mellett a bekezdés felsorolásszerűen *konkrét tilalmakat* is nevesít, ezek:

⁷ Például: a kis jelentőségű megállapodások értelmezését illetően, az adott versenykorlátozó magatartás által érintett piac meghatározására vonatkozóan, a Bizottság bírságolási politikája kapcsán, a Bizottság és a nemzeti bíróságoknak, valamint a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságoknak a közösségi versenyjog alkalmazását illető együttműködésére vonatkozóan stb.

- a beszerzési vagy eladási árak, illetve bármely egyéb üzleti feltétel közvetlen vagy közvetett rögzítése;
- a termelés, értékesítés, műszaki fejlesztés vagy befektetés korlátozása vagy ellenőrzése;
- a piacok vagy a beszerzési források felosztása;
- egyenértékű ügyletek esetén eltérő feltételek alkalmazása különböző üzletfelekkel szemben, ami által azok hátrányos versenyhelyzetbe kerülnek (diszkrimináció);
- a szerződés megkötésének függővé tétele olyan kiegészítő kötelezettségeknek a másik fél részéről történő vállalásától, amelyek sem természetüknél fogva, sem a kereskedelmi szokások szerint nem tartoznak a szerződés tárgyához (árukapcsolás).

A *kartelltilalom* egyaránt kiterjed a horizontális és a vertikális megállapodásokra.

A cikk (2) bekezdése szerint a tilalom alá eső megállapodások automatikusan semmisek, azaz a tagállami bíróságok előtt a felek a megállapodást sem egymással szemben, sem pedig harmadik felekkel szemben nem érvényesíthetik.

A cikk (3) bekezdése az (1) bekezdés szerinti tilalom alóli egyedi vagy csoportos mentesség lehetőségét és feltételeit fogalmazza meg. Ennek értelmében a tilalom alkalmazásától el lehet tekinteni, ha egy konkrét megállapodás egyidejűleg eleget tesz négy feltételnek, nevezetesen:

- hozzájárul az árutermelés vagy -forgalmazás javításához, vagy a műszaki fejlődéshez, a gazdasági haladás előmozdításához;
- a megállapodásból következő haszon méltányos része a fogyasztókhoz kerül, anélkül, hogy
- a megállapodás aránytalan versenykorlátozó hatással járna, vagyis a kitűzött cél eléréséhez nem csak nélkülözhetetlen korlátozásokat írna elő,
- a megállapodás által érintett áru tekintetében a verseny teljesen megszűnne.

Ahhoz, hogy egy megállapodásra a 81. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tilalom ne legyen alkalmazható, mindegyik feltételnek teljesülnie kell. Ha csak ezek egyike tekintetében nem áll meg a megállapodás, akkor a többi feltétel teljesítésétől függetlenül versenykorlátozóznak minősül, és a 81. cikk (2) bekezdésében foglaltak érvényesek rá. A megállapodás versenykorlátozó jellegét a hatóságnak kell bizonyítania, a mentesség feltételeinek fennállását viszont a vállalkozásoknak kell bizonyítaniuk.

A 2004. május 1-jéig hatályban lévő jelenlegi rendszerben a mentesség az Európai Bizottság döntésétől függ, a Bizottság a megállapodásokat a vállalkozások kérelmére mentesítheti (egyedi mentesítés). Az unió kibővülésének időpontjával egybeesően megvalósuló eljárási reformot követően erre már nem lesz lehetőség. Az új rendszerben

azon megállapodások, amelyek a 81. cikk (1) bekezdésének hatálya alá esnek, de teljesítik a 81. cikk (3) bekezdésének fent említett feltételeit is, nem tilosak, és ehhez semmilyen előzetes döntésre nem lesz szükség. Ennek megfelelően viszont ha a mentesség feltételei nem teljesülnek, az automatikus tilalmat, így a 81. cikk (2) bekezdésében rögzített következményeket vonja maga után.

A reformok nem érintik a csoportos mentesség intézményét, sőt a csoportmentességi rendeletek filozófiájukat tekintve közelebb állnak a reformmal bevezetendő rendszerhez. A csoportmentesítő rendeletekben a Bizottság, korábbi vizsgálatok során szerzett tapasztalatait összegezve, bizonyos megállapodás-, összehangolt magatartástípusokra vonatkozóan összefoglalja a mentesség feltételeit. Ha egy megállapodás teljesíti a rendeletben meghatározott feltételeket, akkor minden előzetes döntés nélkül, automatikusan mentesül. Ellenkező esetben a jelenlegi rendszerben még mód nyílik az egyedi mentesítés kérelmezésére, de erre az új rendszerben nem lesz lehetőség. A vállalkozások jogászainak maguknak kell eldönte-

niük, hogy fennállnak-e a 81. cikk (3) bekezdésének feltételei, vagy sem.

Az utóbbi években a csoportmentességi rendeletek szintén jelentős reformon mentek át. Az újabb rendeletek csak azokat az elemeket tartalmazzák, amelyek szerződésbe foglalása esetén a 81. cikk (3) bekezdésének alkalmazhatatlansága áll fenn (ezek az úgynevezett „feketelistás” elemek). Minden más szerződéses kikötés tekintetében a felek szabad kezet kapnak, vagyis maguk választhatják meg, hogy melyik a rájuk nézve legelőnyösebb megoldás. Így tulajdonképpen a jogi szabályozás tekintettel van a való világ problémáira, és a lehetőségekhez képest optimális szerződések köthetők.

A 2003 februárjában hatályos csoportmentességi rendeletek közül a *vertikális rendelet*⁸ kell kiemelni, amely az egymástól eltérő termelési szinten elhelyezkedő vállalkozások által kötött megállapodásokra vonatkozik. A rendeletet 1999-ben fogadta el a Bizottság, korábban több önálló rendelet volt a kizárólagos forgalmazási, kizárólagos beszerzési, valamint a franchise megállapodásokra. Ezek mintegy mintaszerződésként

8 2790/1999 EK, HL L 336. szám, 1999. 12. 29., 21. o.

9 2658/2000 EK, HL L 304. szám, 2000. 05. 12., 3. o.

10 2659/2000 EK, HL L 304. szám, 2000. 05. 12., 7. o.

11 1400/2002 EK, HL L 203. szám, 2002. 08. 01., 30. o.

12 3932/92 EGK, HL L 398. szám, 1992. 12. 31., 7. o.; 240/96 EK, HL L 31. szám, 1996. 02. 09., 2. o.

13 1617/93 EGK, HL L 155. szám, 1993. 06. 26., 18. o.

14 823/2000 EK, HL L 100. szám, 2000. 04. 20., 24. o.

szolgáltak: meg voltak határozva azok az elemek, amelyeknek mindenképpen bele kellett kerülniük a megállapodásba, és azok is, amelyek tiltottak voltak. Az új rendelet nem alkalmaz ilyen különbségtételt, kevés kivételtől eltekintve egységesen kezeli a vertikális megállapodásokat.

Ezt követte a szakosítási⁹, valamint a kutatási és fejlesztési¹⁰ megállapodásokhoz kapcsolódó rendeletek kiadása. A fentiekhez hasonló megoldásokat alkalmaz mindkettő, emellett az előbbinek bővült a hatálya, az utóbbinál azonban automatikus mentesség csak meghatározott piaci részesedés alatt nyerhető.

2002 nyarán fogadták el az új gépjármű-forgalmazási rendeletet¹¹, amely nagyobb teret enged az újfajta forgalmazási módoknak, mint például az interneten keresztüli

értékesítésnek. Az új rendelet várhatóan a forgalmazók közötti erőteljesebb versenyhez fog vezetni, jelentősen megkönnyíti az új gépjárművek határokon átnyúló vásárlását, és nagyobb árversenyt hoz létre. A fogyasztók jobban informálódhatnak, könnyebben össze tudják majd hasonlítani a termékeket, valamint a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatásokat. A gépjármű-tulajdonosok olcsóbban és egyszerűbben fognak vevőszolgálati szolgáltatásokhoz jutni. A biztosítási szektor megállapodásaira, valamint a technológia-átadási megállapodásokra vonatkozó csoportmentességi rendeletek¹² e tájékoztató füzet megírásának pillanatában szintén átfogó reform előtt állnak. Ezen felül a közlekedés két ágazatában a légi-¹³ és a tengeri közlekedés¹⁴ területén találunk még hasonló közösségi szabályokat.

2. Az erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó közösségi szabályok

A versenykorlátozó megállapodásoknál szükségszerűen van két fél, akik között a megállapodás vagy az összehangolt magatartás létrejön, az erőfölénnyel való visszaélés fogalma viszont a versenyre káros, egyoldalúan kizsákmányoló vagy korlátozó magatartásokat fogja át, vagyis az önálló magatartásnak van szerepe. Az erőfölénnyel való visszaélésre az EK-szerződés 82. cikke (korábban 86. cikk) vonatkozik. Szerkezetét tekintve annyiban hasonló a 81. cikkhez, hogy ebben is feltétel a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége, valamint egy általános tilalmi elv érvényesül, majd példálózó felsorolás nevesíti a legfontosabb visszaélési formákat. Ezek a következők:

- tisztességtelen beszerzési vagy eladási árak, illetve egyéb tisztességtelen üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett kikötése;
- a termelés, értékesítés vagy a műszaki fejlesztés korlátozása a fogyasztók kárára;
- egyenértékű ügyletek esetén eltérő feltételek alkalmazása különböző üzletfelekkel

szemben, ami által hátrányos versenyhelyzetbe kerülnek (diszkrimináció);

- a szerződés megkötésének függővé tétele olyan kiegészítő kötelezettségeknek a másik fél részéről történő vállalásától, amelyek sem természetüknél fogva, sem a kereskedelmi szokások szerint nem tartoznak a szerződés tárgyához (árukapcsolás).

A visszaélési formák közül nem egy azonos a versenykorlátozó megállapodásoknál felsoroltakkal. A különbség egyrészt az elkövetés megvalósulása (összehangolt magatartás helyett egyoldalú cselekmény), másrészt az, hogy a 82. cikk *nem ad lehetőséget a mentességre*, vagyis ebben a cikkben nincs semmilyen a 81. cikk (3) bekezdéséhez hasonló, az általános tiltó szabályok alól – meghatározott feltételek teljesülése esetén – kivételt biztosító rendelkezés.

E magatartási körben is nagy jelentősége van a bírósági esetjognak.

Az erőfölénnyel való visszaélés vizsgálatakor az első feladat az érintett piac meghatározása, hiszen erőfölényben valaki csak egy meghatározott árucsoport piacán, meghatározott földrajzi területen és – bizonyos esetekben – meghatározott időszakban lehet. (A piacmeghatározást leginkább az erőfölénnyel való visszaélés kapcsán szok-

ták megemlíteni, holott ugyanilyen fontos lehet valamennyi versenyjogi ügýtípus – a versenykorlátozó megállapodások vagy a fúziókontroll – esetében is.)

A piacmeghatározás legtöbbször két dimenzióban folyik: az egyik az érintett *termékpiac*, a másik az érintett *földrajzi piac* meghatározása. (Esetenként előfordulhat, hogy a piac meghatározásának idővetülete is van.) Az érintett termékpiac meghatározásakor az a cél, hogy a versenyhatóság megállapítsa, mely cégek mely termékeivel áll versenyben az adott vállalkozás. Ehhez megvizsgálja a termék helyettesíthetőségét keresleti és kínála-

ti szempontból egyaránt. A földrajzi piac megállapításához a termékpiac területi méretét kell meghatározni. (A helyettesíthetőség e szempontból is kulcsfontosságú elem, hiszen a fogyasztó ugyanazt a terméket más földrajzi térségben is beszerezheti.) Tágan meghatározott piacon kevésbé értelmezhető ugyanazon cég erőfölénye, mint egy szűkebben meghatározott piacon. (A piacmeghatározás fontosságát felismerve, a korábbi eljárások során szerzett tapasztalatait összefoglalva, a Bizottság kiadott egy közleményt¹⁵, amellyel iránymutatást ad az érintett piac koncepciójának alkalmazásáról.)

Az érintett piac meghatározását követi az erőfölény vizsgálata, majd az esetleges visszaélés kérdése. Az erőfölényes helyzetet a közösségi jog tételesen nem definiálja, a Bíróság azonban ítéleteiben¹⁶ értelmezte és meghatározta azt. Ennek megfelelően erőfölényes helyzetűnek tekinthető az a vállalkozás, amely nincs arra kényszerítve, hogy az üzleti magatartásának kialakítása során hozott döntéseiben más piaci szereplők, de mindenekelőtt versenytársai, üzleti partnerei, fogyasztói reakcióját figyelembe vegye, azaz képes ezektől jelentős mértékben függetlenül viselkedni.

A piaci erőfölény meglétének megállapításához kézenfekvő eszköz a piaci részesedés meghatározása. A piaci részesedés többnyire¹⁷ egy adott vállalkozásnak az érintett piacon megvalósuló forgalma alapján számítható. Az erőfölény megállapításának a piaci részesedés bár fontos, de általában csak az egyik tényezője. Mindazonáltal a bírósági joggyakorlat alapján az vélelmezhető, hogy 30 százalékos piaci részesedés alatt nem valószínűsíthető az erőfölényes helyzet. 30–40 százalék között – más

egyéb tényezőktől függően (a belépési korlátok, a méretgazdaságosság, a reklám szerepe az adott iparágban, kizárólagos jogok, felesleges kapacitások megléte, a versenytársak mérete, szellemi tulajdonjogok szerepe, esetleges vevői erő stb.) – már érdemes elgondolkodni róla, tartósan magas, például 75–87 százalékos részesedés pedig már önmagában a gazdasági erőfölény bizonyítéka lehet¹⁸.

16 Például: „Hoffmann-La Roche” (más ismert névén: Vitaminok)-ügy, a Hoffmann-La Roche kontra Bizottság 85/76. sz. ügyben hozott ítélet; „United Brands” (más ismert névén: Chiquita-banán)-ügy, a United Brands kontra Bizottság 27/76. sz. ügyben hozott ítélet.

17 Konkrét esetekben a piaci részesedést nem a forgalmi adatok, hanem más jellemzők, például a kapacitások alapján is számíthatják.

18 a Hoffmann-La Roche kontra Bizottság 85/76. sz. ügyben hozott ítélet, EBHT 1983. 3461. o. 56. pont

A közösségi versenyjog az erőfölényt, illetve magának a monopóliumnak a létét nem, *csak a vele való visszaélést tiltja*. A gazdasági versenyben a hatékonyabb, alacsonyabb költségekkel dolgozó cégek minden bizonytalansággal piaci részesedést szereznek kevésbé hatékonyak terhére, ebben semmi káros nincs, sőt ez a cél: a cégek legyenek minél versenyképesebbek, hiszen így a termékek jobbak, olcsóbbak lesznek, nő a választék, mindez előnyös a fogyasztók számára. Persze, ha a piaci hatalmát nem megengedett eszközökkel éri el valamely cég, akkor közbe kell lépnie a versenyjognak. A Bizottság vitatott döntései közül több is az erőfölénnyel való visszaélés kapcsán született. A legtöbb panasz azért éri a közösségi döntéshozót, mert egyes állítások szerint nemcsak a versenyt magát, hanem – igen gyakran alaptalanul – a versenytársakat is védi, holott a hatékony verseny velejárója, hogy a kevésbé hatékony cégek tönkremenek. Az erőfölényes ügyekben nagyon gyakori, hogy közgazdasági és alapvetően nem jogi kérdések jutnak szerephez a döntéshozatal során.

Az erőfölény egyik különleges esete, amikor több vállalkozás együttesen van erőfölényes pozícióban. Ilyen helyzet akkor következik be, ha „cégek erőfölényben lévő csoportja” képes versenytársaitól, fogyasztóitól érzékelhető mértékben függetlenül

viselkedni – lévén, hogy a csoporton kívülről nem nyilvánul meg verseny –, továbbá a csoporton belüli vállalkozások között sincs jelentős mértékű verseny.

Az utolsó lépés a visszaélés megállapítása. A korábban már említett visszaélések alapvetően két csoportra oszthatók. Az első a *kizsákmányoló típusú* magatartás, amelynek lényege, hogy tisztességtelen vagy indokolatlan azokkal szemben, akik az erőfölényes vállalkozástól függenek az adott termék szállítása, beszerzése kapcsán. Ilyen lehet például a túlzottan magas árak alkalmazása, ami a fogyasztókkal szemben káros. A másik fajta a *korlátozó* magatartás, amelynek hatása a verseny korlátozása vagy felszámolása az adott piacon. Ez általában a versenytársak ellen irányul, például kizsorításukat célozza. Visszaélésnek számít értelemszerűen a közös erőfölény érvényesítése is.

3. A koncentrációk ellenőrzése

A piaci struktúrákat érintő tranzakciók – így a fúziók, az irányításszerzések, a vállalatrészek megvásárlása – ugyancsak komoly versenyhatásokkal járhatnak. Az Európai Közösségben hatékony fúzióellenőrzési rendszert csak 1989-ben sikerült megvalósítani a 4064/89 EGK rendelet-

tel¹⁹. A fúzióellenőrzés gerince a rendelet, de a vállalkozásokat segítő, a Bizottság számos közleményt adott ki, amelyben az esetjogi tapasztalatokra támaszkodva részletesebben kifejti a rendeletben használt

fogalmak jelentését (például a teljes értékű közös vállalatok, a koncentráció, az érintett vállalkozások fogalmáról, az éves árbevétel számításáról, az érintett piacról, az egyszerűsített eljárásról stb.).

A rendelet a következő szabályozási koncepcióra épül. Kötelező, *előzetes bejelentési rendszert* alkalmaz, amelyben a döntésre jogosult hatóság az Európai Bizottság.

A bejelentést az arra okot adó eseményt követő egy héten belül kell megtenni. Természetesen csak meghatározott tranzakciókat kell engedélyezés céljából bejelenteni, ezeket a rendelet 3. cikke határozza meg. Engedélyköteles a korábban független vállalkozások fúziója, illetve valamely vállalat vagy személy irányításszerzése más vállalkozás felett, valamint közös vállalatok alapítása. Az irányításszerzés központi eleme az *ellenőrzés*. Ellenőrzésnek minősül, ha adott vállalkozás vagy személy jogok, szerződések vagy bármely más eszköz segítségével ténylegesen vagy jogilag képes meghatározó befolyást gyakorolni egy vállalkozásra. Az irányításnak két típusa van: a *kizárólagos* (egyedi) és a *közös irányítás*. Az előbbi esetben egy vállalkozás vagy személy gyakorolja az ellenőrzést, az utóbbi esetben két vagy több vállalkozás.

A rendelet annak érdekében, hogy csak a fontosabb, valóban európai jelentőségű ügyek kerüljenek a Bizottság elé, *bejelentési küszöbszámokat* alkalmaz. Meghatározott éves forgalom alatt nem tekinthető „európai dimenziójúnak” egy fúzió, így nem is kell bizottsági hozzájárulás a megvalósításához. A küszöbszámok kettősek, vagyis létezik egy világviszonylatban teljesítendő és egy európai szinten érvényesülő küszöbszám.

19 HL L 395. szám, 1989. 12. 30., 1. o. és HL L 257. szám, 1990.09.21., 14. o.

Az adott ügyletnek mindkettőt teljesítenie kell ahhoz, hogy európai léptékű koncentrációról beszélhessünk.

Ha tisztázták, hogy engedélyköteles tranzakcióról van szó, és az európai dimenzió miatt bizottsági hatáskörbe tartozik az eset, akkor következhet az érdemi elbírálás. Ahogyan arról az erőfölénnyel való visszaélésről szóló részben szó volt, a fúziós ügyekben szintén nagyon nagy jelentőségű a piacmeghatározás. Mindazonáltal nem lehet teljes egészében az erőfölénnyel kapcsolatos piacmeghatározásokra hagyatkozni, mert abban az esetben egy már megtörtént jogsértés kapcsán kell az érintett piacot meghatározni, a fúzióknál viszont a jövőbe kell tekinteni: egy jövőbeli piacra gyakorolt valószínűsített hatás alapján dönt a versenyhatóság. Így figyelembe lehet venni várható fejleményeket is. Például az elbírálás pillanatában még nem liberalizált az adott piac, de már eldöntött tény, hogy az lesz. Ilyen esetben a Bizottságnak tekintettel kell lennie az új, jövőben bekövetkező piaci körülményekre is. E sajátosságok figyelembevételével alkalmazható az érintett piac meghatározására vonatkozó, az előző pontban ismertetett bizottsági közlemény.

A következő lépés a tranzakció lényegi elbírálása, amelynek célja az olyan erőfölényes pozíciók kialakulásának vagy megerősödésének megakadályozása, amelyek lényege-

sen korlátozzák a hatékony versenyt. Ez az úgynevezett *erőfölény-teszt*. A Bizottság elsősorban az évtizedes múlt miatt választotta az erőfölény-tesztet, hiszen így felhasználhatók az ott szerzett tapasztalatok egy-egy ügy elbírálásában. A vállalkozásokra vonatkozó versenyjog ügyei közül a legtöbb a *fúziókontrollal* kapcsolatos. A fúziós rendelet 1990 szeptemberétől történő alkalmazása óta 2003 elejéig több mint háromezer ügyet jelentettek be. A tapasztalatok azt mutatják, hogy csak igen kivételes esetben nyúltak a tiltás eszközéhez. Az ügyek kevesebb mint egy százaléka végződött a vállalkozásokra nézve negatív döntéssel. Ez nem azt jelenti, hogy ilyen kevés a valódi versenykorlátozással járó fúzió, sokkal inkább azt, hogy kellő rugalmasság esetén mindig meg lehet találni azt a megoldást, amelyik mind a vállalkozásoknak, mind a Bizottságnak megfelelő. Igen gyakran alkalmazott módszer a feltételek és kötelezettségek mellett történő engedélyezés. Így nem kell az egész fúziót megtiltani, elég csak a problémás elemeket korrigálni (többnyire bizonyos üzletágak, a verseny szempontjából aggályos vállalatrészek értékesítésének előírása révén).

A közelmúltban felvetődött, hogy változtatni kellene az elbírálási szempontokon, és esetleg be kellene vezetni a *verseny jelentős csökkenésének* (substantial lessening of competition, SLC) vizsgálatát az erőfölény-

teszt helyett. Szakmai vitákat követően a 2002 végén kidolgozott javaslat végül is megmaradt az erőfőlény-tesztnél, de a tervek szerint némileg pontosítanák a rendelet szövegét, így téve egyértelművé, hogy az az oligopol piacokat is lefedi.

Mindenképpen meg kell említenünk a közösségi fúziókontroll szabályainak jelenleg is folyamatban lévő reformját. A tervezet a fúziós rendelet 1989-es megalkotása óta a legjelentősebb módosulását ígéri, amelynek célja az egész rendszer hatékonyabbá, átláthatóbbá tétele. A javaslatok négy csoportba sorolhatók: hatásköri, anyagi jogi, eljárásjogi szabályokat érintő, illetve egyéb módosítások. Hangsúlyozni kell, hogy ez még csak bizottsági javaslat, amely a tanácsi eljárásban módosulhat. Mindenesetre nagyon valószínű, hogy Magyarország belépésének időpontjában már hatályos lesz az új fúziós rendelet.

4. Eljárési szabályok a közösségi versenyjogban

Az előző pontokban ismertetett versenyjogi tényállástípusokra (anyagi jogi szabályokra) eltérő eljárési szabályok vonatkoznak:

- a 81. és 82. cikk alkalmazását illetően a 17/1962 tanácsi rendelet fogalmazza meg az eljárési szabályokat, amely rendelet 2004. május 1-jéig hatályos, ezt követően

az 1/2003 EK tanácsi rendelet szabályait kell alkalmazni;

- a fúziókontroll eljárásjogi normáit maga a 4064/1989 EGK tanácsi rendelet tartalmazza.

4.1. A 81. és 82. cikkekre vonatkozó eljárési szabályok

Az elmúlt évek során a közösségi intézmények – részben éppen a közelgő bővítés miatt – jelentős változtatást dolgoztak ki a 81. és 82. cikk alkalmazására. A jelenleg hatályos eljárési szabályokat megfogalmazó 17/1962 tanácsi rendelet helyére 2004. május 1-jétől az 1/2003 EK tanácsi rendelet fog lépni. Az eljárési reform egyebek mellett két lényeges változást hoz:

- Az új rendelet megszünteti az egyedi mentesség kérésének eddigi rendszerét: a 81. cikk alapján eljárást kizárólag csak panaszra vagy saját kezdeményezésre (ex officio) indíthat a versenyhatóság.
- A változás másik fontos eleme, hogy a Bizottság mellett a tagállami hatóságok (versenyhatóságok és bíróságok) is komoly szerepet kapnak a 81. és 82. cikk teljes körű alkalmazásában. Korábban csak a Bizottság alkalmazhatta a 81. cikk (3) bekezdését, a jövőben erre a tagállami versenyhatóságoknak és bíróságoknak is lehetőségük lesz, mi több, kötelezően alkalmazniuk kell ezeket a közösségi normákat minden olyan esetben,

amikor a magatartás érintheti a tagállamközi kereskedelmet.

Tekintettel arra, hogy hazánk csatlakozásának időpontjától kezdődően már az új rendelet lesz hatályos a közösségi versenyjogban, a következőkben ezt ismertetjük. Az eljárásrend legfontosabb elemei a következők:

- Az eljárási rendelet rögzíti, hogy a 81. cikk (1) bekezdése alá eső megállapodások – feltéve, hogy nem elégítik ki a 81. cikk (3) bekezdése szerinti kivételeket megfogalmazó feltételeket – tilosak, anélkül, hogy szükség lenne ezt megállapító előzetes döntésre. Ha a 81. cikk (3) bekezdésének feltételei teljesülnek, a megállapodás nem tiltott, és ennek megállapítására sincs szükség előzetes döntésre. A 82. cikk szerinti

visszaélés tilos az ennek megállapítására vonatkozó előzetes döntés nélkül.

- A bizonyítás a 81. és 82. cikk által érintett ügyekben azt a felet terheli, aki ezzel kapcsolatban állít valamit. A jogsértést a panaszosnak vagy az eljáró hatóságoknak kell bizonyítaniuk. A 81. cikk (3) bekezdése szerinti feltételek teljesülésének bizonyítása azoknak a vállalkozásoknak a feladata, amelyek erre hivatkoznak.

- 2004. május 1-jétől valamennyi tagállam köteles a közösségi jogot alkalmazni azon magatartásokkal szemben, amelyek a 81. vagy a 82. cikk hatálya alá eshetnek (azaz, amelyek érinthetik a tagállamok közötti kereskedelmet). Nincs kizárva a nemzeti versenyjog párhuzamos alkalmazása, ennek során azonban nem tilthatnak meg olyan megállapodást, amely a közösségi versenyjog alapján nem tilos. Mód van viszont az erőfölénnyel való visszaélések tekintetében szigorúbb szabályok, valamint természetes személyekre vonatkozó büntetőjogi következmények alkalmazására is.

- A tagállami versenyhatóságok panaszra vagy saját kezdeményezésük alapján indult eljárásban megtilthatják a jogsértő magatartás további folytatását, ideiglenes intézkedéseket rendelhetnek el, bírságot szabhatnak ki, vagy a vállalkozások kötelezettségvállalásait határozatukban rögzíthetik, továbbá a saját nemzeti jogukban foglalt szankciókat

alkalmazhatják²⁰. Eljárásuk során a nemzeti versenyhatóságok a saját versenyjoguk szerinti eljárásjogot alkalmazzák, amelynek összhangban kell lennie az 1/2003 EK rendelet szerinti eljárási rezsimmel.

- A Bizottság panaszra vagy saját kezdeményezése alapján indult eljárásban megtilthatja a jogsértő magatartás további folytatását, továbbá szerkezeti jellegű korrekciós intézkedést²¹ írhat elő olyan esetben, amikor nincs más lehetőség magatartás jellegű korrekciós lépés elrendelésére. Lehetősége van a Bizottságnak ideiglenes intézkedés elrendelésére, bírság kiszabására, valamint hivatalból eljárva megállapíthatja, hogy a 81. cikk (1) bekezdése nem alkalmazható, mivel teljesülnek a 81. cikk (3) bekezdésében foglalt feltételek.
- Az új eljárási szabályokat megfogalmazó 1/2003 EK rendelet előírja, hogy a Bizottság és a tagállamok versenyhatóságai a közösségi jog alkalmazása során szorosan együttműködnek egymással. Ennek során kölcsönösen informálják egymást a közösségi versenyjog alapján indított ügyekről, megosztják egymással az ilyen eljárások során megszerzett információkat. Vonatkozik ez a szakmai titkokat tartalmazó információk megosztására is, de ezeket az információkat

fogadó intézmények ugyanúgy kötelesek megőrizni, mint a titkokat az eljárásban eredetileg megszerző hatóság.

- Amennyiben tagállami hatóságok járnak el az ügyben, kötelesek a határozatuk meghozatala előtt egy hónappal tájékoztatni a Bizottságot az ügy körülményeiről, és arról, hogy milyen határozatot kívánnak hozni. A Bizottság az ügyet magához vonhatja, ebben az esetben a tagállami versenyhatóság jogalkalmazási hatásköre – legalábbis a közösségi versenyjog tekintetében – megszűnik. Tájékoztatni kell a Bizottságot a nemzeti bíróságoknak a 81. és 82. cikk alkalmazásával hozott ítéleteiről is.
- A közösségi versenyjog egységes alkalmazásának szavatolása érdekében a nemzeti bíróságok nem hozhatnak ítéletet olyan ügyben, amelyet a Bizottság korábban már eldöntött, továbbá el kell kerülniük, hogy olyan ítéletet hozzanak, amely ellentétes volna a Bizottság meghozni kívánt határozatával.
- A Bizottság eljárása során komoly vizsgálati jogokkal bír. Tájékoztatást igényelhet, nyilatkozatot kérhet a vállalkozástól, helyszíni vizsgálatot folytathat, amelynek keretében beléphet a vállalkozás bármely helyiségébe, üzleti dokumentumokat vizsgálhat meg,

²⁰ Mint például büntetőjogi következményeket a természetes személyekkel szemben. Egyes országok versenyjoga ezt megengedi, a magyar verseny törvény nem teszi lehetővé ilyen szankció alkalmazását.

²¹ Lényegében a vállalat feldarabolására irányuló döntésről van szó.

ezeket lemásolhatja, a vállalkozás bármely helyiségét lepecsételheti. Ezeket a vizsgálati lépéseket a tagállami versenyhatóság munkatársai segíthetik. Új, nagyon komoly vizsgálati lehetőséget is ad az új eljárási rendelet a Bizottságnak, miszerint joga van a vállalkozás vezetőinek, ügyvezetőinek vagy a személyzet bármely más tagja lakásának vagy gépjárművének helyszíni vizsgálatára. Ehhez azonban a Bizottságnak előzetesen meg kell szereznie az adott tagállam illetékes bíróságának engedélyét.

- A Bizottság a félrevezető információért vagy az információs kötelezettség elmulasztásáért az előző üzleti év forgalmának 1 százalékáig terjedő eljárási bírságot róhat ki.
- Az ügy érdemében az előző üzleti évi forgalom 10 százalékáig terjedő bírságot szabhat ki a Bizottság.
- Kényszerítő bírságot is alkalmazhat a Bizottság, az előző üzleti év napi átlagos forgalmának öt százalékáig a mulasztás minden napjára, ha a vállalkozás nem engedelmeskedik a magatartás további gyakorlását tiltó határozatnak, ha nem tartja be a Bizottság ideiglenes intézkedésében foglaltakat, ha nem tartja be a bizottsági határozatban megfogalmazott vállalati vállalást, vagy nem szolgáltat teljes és helyes információkat.
- A tagállami versenyhatóságoknak a saját nemzeti versenyjoguk szerinti bírságot

lehetőségük van a közösségi versenyjog szabályainak alkalmazásában is.

- A Bizottságnak és a nemzeti versenyhatóságoknak egyaránt joguk van arra, hogy visszavonhassák a valamely csoportmentesítő rendelet által nyújtott kedvezményeket, feltéve, ha azt állapítják meg, hogy a megállapodás, amelyre a csoportmentesítő rendelet egyébként vonatkozik, olyan hatásokkal jár, amelyek nem egyeztethetők össze a 81. cikk (3) bekezdésével.

4.2. A fúziós eljárás szabályai

A közösségi fúziós szabályozás különlegesége, hogy amennyiben az adott ügylet a közösségi fúziós rendelet hatálya alá esik, akkor a tagállami versenyhatóságok már nem járhatnak el ugyanabban az ügyben. Ez nagy könnyebbség a vállalkozásoknak, hiszen nem kell valamennyi érintett tagállam versenyhatóságának az eljárását végigvárniuk, egy helyen elbírálják a kérelmet, és az engedély az EK egész területére kiterjed (az úgynevezett „one stop shop”-elv alapján).

A fúziós rendelet saját, a 81. és 82. cikkre vonatkozótlól eltérő eljárási szabályokat fogalmaz meg. A fúzió bejelentését a rá okot adó eseményt követő egy héten belül kell megtenni. Az eljárás ideje alatt a tranzakció végrehajtását fel kell függeszteni egészen a végső döntésig.

A közösségi fúziós eljárás *kétfázisú*. Lényege, hogy az egyszerűbb ügyeket minél hamarabb le lehessen zárni, a bonyolultabb esetekben viszont legyen elég idő az alapos vizsgálathoz. Az eljárás első szakaszát a bejelentéstől számított egy hónapon belül kell lezárni. Ekkor a Bizottság háromféle döntést hozhat. Megállapíthatja, hogy nincs hatásköre, mert a tranzakció nem fúzió, vagy ha fúzió, nincsen európai dimenziója. Dönthet úgy, hogy a koncentráció nem vet fel aggályokat, és engedélyezi (szükséges esetben ezt feltételekhez és kötelezettségekhez kötheti). Végül az azonosított versenytaggályok alapján az ügyben „eljárást indíthat”, és ehhez megnyitja a második fázist. A második fázis végén a Bizottság tiltó vagy engedélyező határozatot hozhat, ez utóbbiak körében az engedélyt feltételhez vagy kötelezettségvállaláshoz kötheti.

Főszabályként közösségi dimenziójú ügyekben a Bizottság, egyébként pedig a nemzeti versenyhatóságok járnak el. A rendelet lehetőséget ad arra, hogy a Bizottság átadjon ügyeket a tagállamoknak, és

arra is, hogy tagállami ügyek kerüljenek a Bizottság elé. A fúziós eljárás további egyszerűsítése érdekében bizonyos ügyekben mód nyílik egyszerűsített eljárás alkalmazására.

Ellentétben a 81. és 82. cikk alkalmazásának eljárási szabályaival, itt még nem fogadták el a reformlépéseket megvalósító új rendeletet, mindenesetre egy tervezetet²² már közzétettek. A hatálybalépés tervezett időpontja 2004. május 1-je. A hatásköri szabályok esetében egyszerűsödik majd az ügyek átadása a Bizottságtól a tagállamoknak, illetve fordítva. Módosul a koncentráció fogalma is.

Az eljárási szabályok kapcsán módosul a bejelentés időpontja, és változnak – rugalmasabbak lesznek – a határidők. Bővül a tranzakciók felfüggesztésének szabálya alóli kivételek köre. Erősödni fog a Bizottság nyomozati jogköre, könnyebb lesz számára az információszerzés. A Bizottság a rendelet módosításával egyidejűleg számos belső szervezeti módosítást is végre fog hajtani, hogy határozatainak minősége javuljon.

22 HL C 20. szám, 2003. 01. 28., 4. o.

23 A magyar versenyszabályozás, az első valóban piacgazdasági jellegű versenytörvény (1990. évi LXXXVI. sz. törvény a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról) 1991. évi hatályba lépését követően, döntően hazánk integrációs törekvései következtében számottevően változott. A jelenleg hatályos versenytörvény – az 1996. évi LVII. törvény – a Társulási Megállapodásban vállalt jogharmonizációs kötelezettség eredményeként már jól közelíti a közösségi versenyjog normáit. A törvény 2000. decemberi módosítása további jogharmonizációt eredményezett, így a hazai jogásztársadalomnak és a vállalkozásoknak a magyar versenyjog által közvetített módon már most is lehetőségük nyílik arra, hogy megismerhessék a csatlakozás után rájuk váró közösségi versenyjogi szabályozás legalapvetőbb normáit.

24 Felsorolásukat lásd a Gazdasági Versenyhivatal honlapján: www.gvh.hu

25 Ezekre – tekintettel, hogy nem tartoznak közösségi versenyjogi hatáskörbe is – a továbbiakban nem térünk ki.

III. A hatályos magyar versenyszabályozás jellemzői

1. Jogforrások

A hatályos magyar versenyjog két szabályrendet tartalmaz:

- Azokra a magatartásokra, amelyek a magyar piacra hatást gyakorolnak, az 1996. évi LVII. törvény (a tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról)²³, valamint az ahhoz kapcsolódó csoportmentesítő rendeletek²⁴ vonatkoznak. Kiterjed e szabályok hatálya a vállalkozások külföldi magatartására is, ha hatásuk Magyarországon érvényesülhet.
- Mindazon versenysértő magatartásokra – versenykorlátozó megállapodásokra és erőfölénnyel való visszaélésekre –, amelyek képesek az EK és Magyarország közötti kereskedelem versenyviszonyaira érzékelhető hatást gyakorolni, a Magyar Köztársaság és az Európai Közösség és tagállamai között társulás létesítéséről szóló Európai Megállapodás 62. cikke (3) bekezdésén alapuló 2002. évi X. törvény és a hozzá kapcsolódó 39/2002. (III. 12.) kormányrendelet vonatkozik. E szabályok révén közvetlenül is bekerültek a magyar versenyjogba a közösségi szabályok, mintegy megkettőzve a hazai versenyszabályokat. A törvény és a kormányrendelet 2002. április 1-jén lépett hatályba.

2. A tisztességtelen piaci magatartás és versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tpv.)

A Tpv. hatálya a vállalkozások magyarországi területen tanúsított piaci magatartására terjed ki. A Tpv. tárgyi hatálya annyiban tér el a közösségi versenyjogétól, hogy a vállalatokra vonatkozó hagyományos magatartások (versenykorlátozó megállapodások, erőfölénnyel való visszaélések és fúziókontroll) mellett szabályokat fogalmaz meg a tisztességtelen piaci magatartás és a fogyasztói döntés tisztességtelen befolyásolása tekintetében is²⁵.

A versenykorlátozó magatartásokat illetően a magyar szabályozás azt a közösségi megoldást követi, amely 2004. május 1-jéig hatályos, és lehetővé teszi a versenykorlátozó megállapodások mentesítésének kérését a magyar versenyhatóságtól, a Gazdasági Versenyhivaltól (GVH). A tilalom köre és a mentesítési feltételrendszer lényegében azonos a közösségi szabályozással. A jogharmonizáció során a magyar versenyjog több közösségi csoportmentesítő rendeletet is átvett, ezek változásait a jogközlítés során folyamatosan beépítette a hazai

jogba. Jelenleg a következő területeken van módjuk a vállalkozásoknak csoportmentességi rendeletekhez igazodniuk:

- szakosítási megállapodások;
- kutatási és fejlesztési megállapodások;
- vertikális megállapodások;
- gépjármű-forgalmazási és szervizmegállapodások;
- a biztosítási szektor megállapodásai;
- technológia-átadási megállapodások.

Az erőfölénnyel való visszaélések szabályozása is a közösségi rendszert követi. A visszaélések általánosan tiltottak. Ezt az általános tilalmat kiegészítve a törvény példálózó jelleggel felsorolja azokat a tilalmakat, amelyeket a versenyre különösen veszélyesnek ítél (például az árakkal való visszaélést, árukapcsolást, diszkriminációt stb.). Az erőfölény megfogalmazását a közösségi joggyakorlatból kölcsönözte a Tptv. Ennek értelmében annak a vállalkozásnak van erőfölénye, amely képes üzleti partnereitől (szállítók, vevők, fogyasztók, versenytársak) nagymértékben függetlenül cselekedni, azaz üzleti döntései során nem kényszerül figyelembe venni, hogy partnerei milyen formában fognak reagálni piaci magatartására.

A koncentrációk ellenőrzése a harmadik terület, amely a magyar versenyjogban a közösségi versenyjoggal – a vállalatokra vonatkozó szabályok körében – átfedő részt alkot. A szabályozás rendszere ebben az eset-

ben is hasonló a közösségihez, a koncentrációk körét, a bejelentési küszöbszámrendszert és az értékelés mikéntjét tekintve egyaránt. Koncentrációként kell értelmezni a vállalkozások – vagy vállalkozások részeinek – összeolvadását, a vállalkozások – vagy vállalkozások része – feletti irányítás megszerzését. Nem minősül viszont koncentrációnak a vállalkozások vagy a vállalkozásrészek olyan átmeneleti megszerzése, amely alapvetően vagyongazdálkodó vállalkozások vagy pénzügyi intézetek részéről és korlátozott időtartamra történik. A bejelentési kötelezettséget bizonyos forgalmi küszöbszámok elérése teremti meg. A koncentrációk piaci hatásainak értékelése a közösségi gyakorlatban is alkalmazott úgynevezett erőfölény-teszt alapján történik. A koncentrációt a GVH-nak engedélyeznie kell minden olyan esetben, amikor az nem teremt erőfölényt, vagy nem járul hozzá már létező erőfölényes piaci pozíció további megerősödéséhez.

A hazai versenyjog alkalmazásáért a Gazdasági Versenyhivatal a felelős. A GVH önálló költségvetési szerv, tevékenységéről évente az Országgyűlésnek kell beszámolnia. A GVH döntéseit az intézmény részét képező, de azon belül elkülönült, nagyfokú függetlenséggel rendelkező Versenytanács hozza.

A GVH eljárásai során széles körű vizsgálati jogosultságokkal bír, beléphet vállalkozások üzleti helyiségeibe, joga van iratok lemá-

solására vagy lefoglalására, meghallgathatja a vállalkozások felelős munkatársait, alapos okot adó gyanú esetén külön bírói végzéssel felhatalmazva kutatást folytathat vállalati felelős munkatársak magánhasználatú helyiségeiben (otthonaiban) vagy magánhasználatú gépjárműveiben. Az eljárást követően a Versenytanács a jogsértő magatartás abbahagyására kötelezheti a vállalkozásokat, mód-

ja van eljárási és érdemi bírságok kiszabására (ez utóbbi mértéke az éves forgalom tíz százalékáig terjedhet). Mentesheti a Versenytanács a vállalkozások versenykorlátozó megállapodásait, illetve engedélyezheti a vállalkozások tervezett koncentrációit, ezekhez előzetes vagy utólagos feltétel vagy kötelezettség formájában a vállalatok vállalásait a határozatában kötelező erővel előírhatja.

IV. Az uniós csatlakozás várható versenyszabályozási hatásai

1. Jogharmonizációs feladatok

A csatlakozás, továbbá a közösségi eljárásjogi reform, amely alkalmazásának kezdő időpontja egybeesik hazánk csatlakozásának időpontjával, felveti a hazai versenyjog módosításának kérdését. Ez a módosítás szükséges az eljárásjog és választható az anyagi jogi szabályok tekintetében.

Az eljárásjog módosításának szükségesége abból fakad, hogy a GVH köteles lesz a közösségi versenyjogot alkalmazni minden olyan esetben, amely érinti a tagállamok közötti kereskedelmet, és az ügyelosztás során a GVH-t egyedüli vagy más tagállami versenyhatóságok mellett párhuzamosan eljáró hatóságként választották ki. Jóllehet, ez a kötelezettség és az ehhez kapcsolódó eljárási jogosultságok egy része következik az azt előíró 1/2003 EK tanácsi rendeletből (és ezért egy sor kérdés szabályozása a hazai jogban a tanácsi rendelet közvetlen alkalmazhatósága következtében nemcsak

szükségtelen, hanem eleve tilos is), a hazai és a közösségi eljárásjog összesítmása több ponton igényli a Tptv. módosítását. Ezt a kormány jogalkotási munkaterve 2003 júniusára irányozta elő. Ezért várható, hogy még az idén, az első félév végén elfogadja az Országgyűlés a versenytörvény módosítását, amely értelemszerűen csak a csatlakozás napján fog hatályba lépni.

Az anyagi jog változtatására nincs feltétlenül szükség, de komoly megfontolások szólnak mellette. Ha a megváltoztatás mellett döntenek, elsődlegesen a versenykorlátozó magatartások mentesítési rendszerét kell – ahogy a közösségi jog is megtette – feladni, egyben áttérni az úgynevezett kivételi rendszerre. Ez az igazodás jól illeszkedne ahhoz az eddig követett jogközelítési filozófiához, amely szerint a magyar piacon tevékenykedő hazai és nemzetközi vállalkozásoknak egyaránt érdekükben áll, hogy azonos szabályokat kövessenek, füg-

26 Ennek megítélése esetenként a szakmai kérdéseket jobban ismerő versenyhatóságok számára sem könnyű feladat. Ezért volna célszerű a magyar jog közelítésével megkímélni a vállalkozásokat attól, hogy mérlegelniük kelljen magatartásuk tagállamközi kereskedelem befolyásolására alkalmas mivoltát, ennek alapján eldöntve, hogy az egymástól eltérő két jogrendszer (a hazai és az EK-é) közül melyik normáihoz kell igazodniuk.

27 1/2003 EK tanácsi rendelet, preambulum, 7. pont.

28 1/2003 EK tanácsi rendelet, 16. cikk.

getlenül attól, hogy magatartásuk érinti-e a tagállamközi kereskedelmet, vagy sem²⁶. Az anyagi jog módosítását ugyancsak a csatlakozás időpontjára lenne célszerű időzíteni, de ez több szakmai előkészületet és időt igényelne, ezért feltehetően csak később lehetne keresztülvinni.

2. Felkészülés a csatlakozásra

2.1. A jogalkalmazók felkészülése

A magyar jogalkalmazó szervek – mindenekelőtt a Gazdasági Versenyhivatal, valamint a bíróságok számára – nem hoz változást a csatlakozás abban a tekintetben, hogy a GVH a hazai versenyjogot fogja alkalmazni minden esetben, amikor a tagállamközi kereskedelem érintettsége nem áll fenn. Ha egy adott ügy a tagállamok közötti kereskedelmet érinti, a GVH-nak a közösségi versenyjogot kell alkalmaznia. Emellett dönthet arról, hogy az eljárást párhuzamosan lefolytatja-e a hazai versenyjog alapján. Ez akkor ésszerű, ha a hazai jog szerint komolyabb szankcionálási lehetőség adódik.

A bíróságok jogalkalmazásának három formája lehet:

- a hazai jogot alkalmazzák azokban az esetekben, amelyekben a GVH-nak a hazai

jog alkalmazásával hozott határozatait az érintett felek a bíróság előtt megtámadják;

- a közösségi jogot alkalmazzák azokban az esetekben, amelyekben a GVH-nak a közösségi jog alkalmazásával hozott határozatait az érintett felek a bíróság előtt megtámadják;
- a versenyhatósági jogalkalmazáshoz mértén kiegészítő jelleggel alkalmazzák a közösségi jogot közvetlen módon, „amikor magánszemélyek jogvitáiban döntenek, amikor a közösségi jogból adódó alanyi jogokat védik, például amikor kártérítést ítélnek meg a jogsértés károsultjai számára”²⁷.

A hazai jogalkalmazó szerveknek fel kell készülniük a közösségi jog ismeretére és alkalmazására, hiszen nem hozhatnak olyan határozatokat és ítéleteket, amelyek ellentétesek lennének a Bizottság határozatával²⁸. Ez egyaránt vonatkozik a GVH szakembereire és a bíróságokra. A közösségi versenyjog normáin alapuló érvelésre lehet számítani polgári peres jogvitákban bármely bírói fórum előtt, ezért a bírók felkészülése különösen fontos.

2.2. A jogásztársadalom felkészülése

A versenyjoggal foglalkozó jogászok felkészülésében a közösségi jog ismerete meghatározó fontosságú. Akár vállalatok jogtanácsosai, akár ügyvédek, előfordulhat praxisukban, hogy az általuk képviselt vállalkozás ellen a közösségi versenyjog alkalmazásával indít

eljárást a Bizottság, vagy valamely nemzeti versenyhatóság (ez utóbbi esetben nagy valószínűséggel a GVH). Hasonlóképpen lényeges a közösségi versenyjog ismerete akkor, ha a képviselt vállalkozás kíván – a közösségi versenyjogra alapozva – eljárást indítani a közösségi vagy valamely tagállami (nemzeti) versenyhatóság előtt.

2.3. A vállalkozások felkészülése

A hazai versenyjog nagyfokú harmonizáltsága eredményeként hazánk csatlakozása a versenyjog terén várhatóan nem fog alapvető meglepetéseket okozni a magyar vállalkozások számára. A csatlakozás következtében a közösségi versenyszabályok hatálya közvetlenül is kiterjed majd hazai vállalkozásaink versenyjog hatálya alá eső minden olyan magatartására, amely alkalmas lehet a tagállamok közötti kereskedelem befolyásolására. Kérdés, hogy előfordulhat-e olyan helyzet, hogy magyar vállalkozás ellen a közösségi versenyjog alapján indul eljárás. A kérdésre a válasz egyértelműen igen. A versenyszabályok átfogó jellege miatt azonban a válasz mögött meghúzódó részleteket érdemes részletesebben megvizsgálni.

a) *Magyar vállalkozás a közösségi jog alanyaként:* A magyar vállalkozások a közösségi méreteket tekintve többségükben kis- és közepes méretű vállalkozásnak (KKV) bizonyulnak. A szabályozás logikájából következően ezek a vállalkozások inkább élvezik a közösségi versenyjog előnyeit, mintsem elszenvedik annak szigorát.

- A versenykorlátozó megállapodásokkal kapcsolatos szabályozás szerint eleve nem esnek tilalom alá azok a versenytársak közötti megállapodások, amelyek az érintett piacot öt százalék alatti mértékben érintik, a vertikális megállapodások körében ez a határ tíz százalék. Nem élvezhetik viszont ezt a kivételi lehetőséget a versenytársak közötti árrögzítő és piacfelosztó megállapodások, a vertikális körben pedig a viszonteladási árat rögzítő, valamint az értékesítési/beszerzési piacokon az abszolút területvédelmet eredményező megállapodások. Mindezekre a versenykorlátozási tilalom az elhanyagolható piaci részesedéstől függetlenül vonatkozik. A magyar vállalkozásoknak e magatartásformákat illetően különösen körültekintően kell eljárniuk: a közösségi versenyjog szigorával az ilyen megállapodások esetén mindenképpen számolni kell.

29 A vonatkozó közösségi rendelkezés értelmében az erőfölényes helyzet értelmezhető az egységes belső piac „jelentős részén” is, ez pedig lehet egy tagállam területét lefedő, vagy még kisebb földrajzi körzet is. Az erőfölényes helyzetet ezen túl megalapozhatja nemcsak a vállalati méret, hanem egy adott földrajzi területre vonatkozó jogilag alátámasztott kizárólagosság is. Nem feltételezhető tehát automatikusan, hogy a magyar vállalkozások a méretük révén eleve védettek lesznek majd az erőfölénnyel való visszaélés esetleges vádjától.

- Valószínűleg az erőfölénnyel való visszaélést ritkán fogják megállapítani magyar vállalatokkal kapcsolatban: a hazai vállalati méretek mellett kevésbé gyakori az egységes belső piacon értelmezett erőfölényes helyzet azonosítása (márpedig e nélkül nem lehet szó visszaélő magatartásról sem). Ugyanakkor viszont egy szűken meghatározott érintett piacon²⁹ kis- vagy közepes méretű vállalkozás is kerülhet olyan helyzetbe, hogy erőfölényes helyzetűnek találja őt a jogalkalmazó.

- A közösségi versenyjog hatályát a koncentrációk ellenőrzése terén a koncentrációban részes felek együttes üzleti forgalmának bizonyos szintje teremti meg. Ennek mértéke alapján kevésbé valószínű, hogy a magyar vállalkozások fúziói vagy vállalat-rész-felvásárlásai (akvizíciói) a nemzeti helyett a közösségi versenyjog hatálya alá esnének. Erre feltehetően inkább csak akkor lehet számítani, ha a magyar vállalkozás mint célvállalat jelenik meg ezekben az ügyletekben (azaz, amikor egy külföldi vállalkozás vásárolná meg a magyar vállalatot). Ilyen esetben a közösségi fúziós rendeletnek megfelelő adat- és információszolgáltatás jelenthet feladatot.

b) *Mit kell tenni, ha a közösségi versenyjog alapján eljárást indítanak egy magyar vállalkozás ellen? A közösségi jog alapján a közösségi versenyhatóság (az Európai*

Bizottság) és a tagállami versenyhatóság egyaránt eljárhat (nagy a valószínűsége, hogy az utóbbi esetben a GVH lesz az eljáró hatóság). A koncentrációk esetében a közösségi versenyhatóság kizárólagos hatáskör-

rel rendelkezik, feltéve, hogy a közösségi fúziós rendelet küszöbszámai teljesülnek. Bármely eljárás esetén mindenkor elegendő tenni a versenyhatóságok által megkövetelt adat- és információszolgáltatásnak. Ezt a versenyhatóságok határidőhöz kötik, és ha a határidőt nem teljesíti valaki, súlyos eljárási bírságot fizethet. Nem érdemes téves, félrevezető adatokat közölni, mivel ez hasonlóképpen bírságokkal szankcionál-

ható. Célszerű ilyen eljárás esetén a szakterületen jártas ügyvédi irodához fordulni.

c) *Melyek az irányadó rendelkezések, ha magyar vállalkozás kezdeményez eljárást a közösségi jogra alapozva a magyar versenyhatóságnál?* Az 1/2003 EK tanácsi rendelet alapján versenyjogi eljárás kezdeményezhető (panasz benyújtásával) a tagállami versenyhatóság előtt. Előfordulhat, hogy a magyar vállalkozás a nemzeti jog alapján kezdeményezi az eljárást, de a GVH az eljárás során megállapítja, hogy az ügy érinti a tagállamközi kereskedelmet. Ilyen esetben kötelező a közösségi versenyjog alkalmazása, de lehető-

ség van arra is, hogy a hazai jog alapján a GVH az eljárást párhuzamosan lefolytassa.

Ha párhuzamosan indult eljárás több tagállami versenyhatóság – köztük a GVH – előtt³⁰, előfordulhat, hogy a GVH nem kerül az eljáró nemzeti hatóságok közé. Ilyenkor az 1/2003 EK tanácsi rendelet 13. cikke értelmében a GVH felfüggesztheti vagy megszüntetheti az eljárását a másik tagállami versenyhatóság döntéshozataláig. Ha ilyen esetben a Bizottság vonja magához az ügyet, a GVH-nak a közösségi jog alkalmazására vonatkozó hatásköre megszűnik.

30 Előfordulhat, hogy több vállalkozás él panasszal, mindegyik a saját nemzeti versenyhatósága előtt.

V. További információforrások

Európai Bizottság Verseny Főigazgatósága
http://www.europa.eu.int/comm/competition/index_en.html

Gazdasági Versenyhivatal
<http://www.gvh.hu/>

Szakkönyvek, szakkikkek

Gazdasági törvények kommentárjai; Versenyjog, HVG-ORAC Kiadó, 2001.

Tóth Tihamér: Megújult verseny törvény; Cégzvezetés, 2001. február

Csépai Balázs: Az Európai Bizottság eljárása, a 81. és a 82 cikkeinek alkalmazása a joggyakorlat során; Jogtudományi Közlöny, 2000. november

Csépai Balázs–Remetei-Filep Ádám: Hazai versenyjogunk történeti perspektívában; Külgazdaság, 2001/6.

*Sárai József: Versenypolitika, versenyjog EU-csatlakozásunk előzményeinek és körveze-
tének tükrében; Európai Tükör, 1998.*

Versenyjogi esetek – Az Európai Bíróság gyakorlata (Boytha–Hargita–Sárai–Tóth) Osiris, Bp. 2000.

Löwenberg Viktória–Remetei-Filep Ádám: Változási irányok a közösségi fúzióellenőrzés szabályozásában; Külgazdaság, 2002/3. (jogi melléklet: 33–48. old.)

Bodócsi András: A módosított versenytörvény alapján lefolytatott összefonódást engedélyező eljárások első tapasztalatai; Külgazdaság, 2002/4. (jogi melléklet: 49–60. old.)

Miskolczy Bodnár Péter: A versenytörvény magyarázata; KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2002.

Válogatott ítéletek az Európai Bíróság esetjogából III. Szerkesztők: Király Miklós–Tóth Tihamér. A könyv várható megjelenése 2003. I. negyedév (interneten keresztül rendelhető)

Sárai József: Változási irányok a közösségi versenyjogban és ezek várható hatása; Külgazdaság, 2000/4. (jogi melléklet: 43–58. old.)

Hegyi Anita: Párhuzamos versenyjogi előírások; Napi Jogász, 2002. július

Vígh József Ferenc: Az EK kutatási és fejlesztési megállapodásokra vonatkozó kartell-

jogi szabályozásának reformja; Külgazdaság, 2002/1. (jogi melléklet: 1–16. old.)

Vígh József Ferenc: A titkos kartellt feltáró résztvevő számára biztosított bírságkedvezmény az EK jogában; Külgazdaság, 2002/7–8 (jogi melléklet: 93–108. old.)

Csépai Balázs: A közösségi versenyjogi eljárás reformja; Jogtudományi Közlöny, 2002/2. (91–105. old.)

Inotai G. András: Az EK versenyjogi eljárás szereplői közötti hatáskörmegosztás a változások küszöbén; Jogtudományi Közlöny, 2002/11–12. (475–483. old.)

Versenypolitika Európában és az állampolgár
http://www.europa.eu.int/comm/competition/publications/competition_policy_and_the_citizen/brochure_hu.pdf

A két szerző a Gazdasági Versenyhivatal munkatársa.

A leírtak nem feltétlenül esnek egybe a Gazdasági Versenyhivatal hivatalos véleményével.

A szerzők köszönettel tartoznak Kiss Mariettának az anyaghoz fűzött pontosító észrevételeiért.

A gazdasági verseny szabályozása az Európai Közösség egyik legfontosabb alrendszere. Az EK maga a nemzeti piacokat összekötő gazdasági szövetségből nőtt ki, és a kezdetektől az egymással éles versenyben lévő vállalkozások szabad működésének biztosítását tekintette egyik fő céljának. A Közösség versenyjogi szabályozása elsősorban abban tér el a nemzeti versenyjogi rendelkezésektől, hogy a vállalatokra vonatkozó előírások (versenykorlátozó megállapodások, erőfölénnyel való visszaélés tilalma, fúziókontroll) mellett szabályozza az államok versenyviszonyokba történő beavatkozásának rendjét és mértékét is. Az EU-csatlakozás napjától a magyarországi vállalkozásokra is érvényes a közösségi versenyjog. Az országokon átnyúló kereskedelemben ugyan nem várható, hogy a magyar vállalatok egy-kettőre erőfölényes helyzetbe kerülnek, de a piac egy-egy különleges szegmentjében számítaniuk kell arra, hogy a közösségi jog korlátjaiba ütközhetnek.

Dr. Remetei-Filep Ádám
tanácsos
Gazdasági Versenyhivatal

Dr. Sári József
irodavezető
Gazdasági Versenyhivatal